

ACTUALITATEA EVALUĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Autor: Lidia VLAS

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Patrimoniul cultural constituie una dintre cele mai importante file din moștenirea culturală a omenirii, studierea și protecția cărora a devenit o normă obligatorie pentru fiecare țară. Cunoașterea acestor obiective ne permite o mai bună percepție a trecutului istoric, iar valorificarea și păstrarea lor trebuie să fie parte a unui regim legal durabil de ocrotire. Evaluarea acestora a devenit necesară în contextul situației actuale din Republica Moldova datorat dispariției, demolării în masă a acestora.*

Cuvinte cheie: *patrimoniu cultural, monumente, ocrotire, demolare, evaluare, valoare de piață, metodologie, standarde.*

1. Patrimoniul cultural în Republica Moldova

Patrimoniul cultural constituie una dintre cele mai importante file din moștenirea culturală a omenirii, studierea și protecția cărora a devenit o normă obligatorie pentru fiecare țară. Cunoașterea acestor obiective ne permite o mai bună percepție a trecutului istoric, iar valorificarea și păstrarea lor trebuie să fie parte a unui regim legal durabil de ocrotire.

Patrimoniul cultural este constituit din obiecte sau ansambluri de obiecte cu valoare istorică, artistică sau științifică, care reprezintă mărturiile ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale, și care sînt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat.

În prezent în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat sunt înregistrate circa 5695 de monumente, dintre care 2335 sunt în centrul țării, 2917 la nordul țării și 441 la sudul țării. Conform unui studiu realizat la comanda Centrului Analitic Independent „Expert-Grup” **Moldova** pierde anual 13 **monumente**. Iar în ultimii 20 ani, de pe harta istorică a Chișinăului au fost șterse peste 250 de monumente. Potrivit cercetării, **cea mai gravă situație se înregistrează chiar în centrul istoric al Chișinăului**. Astfel, din cele 977 de monumente de importanță locală sau națională, 254 au fost demolate, incendiate sau modificate prin lucrări de construcție neautorizate. Nici în alte regiuni din țară situația nu este mai bună. În majoritatea cazurilor are loc reconstrucția acestora, fără însă a investi într-o restaurare științifică de lungă durată, eludând legislația în vigoare.

Ocrotirea monumentelor de către stat cuprinde prevederea și asigurarea lucrărilor de evidență, studiere, punere în valoare, salvare, protejare, conservare, restaurare dar și de evaluare a acestora. Astfel, evaluarea monumentelor istorice se face în scopul determinării avuției naționale, asigurării, restaurării acestora, precum și pentru evidență financiară.

2. Metodologia cu privire la determinarea valorii de piață a monumentelor istorice

În Republica Moldova nu există un act normativ prin care să se stabilească procedura de determinare a valorii monumentelor istorice. Există însă Regulamentul privind criteriile de evaluare a patrimoniului cultural construit de categorie locală elaborat de către Primăria Municipiului Chișinău, care stabilește exigențele de bază pentru analiza istorică, arhitecturală, punerea în valoare a monumentelor examinate. Conform acestui regulament evaluarea patrimoniului cultural construit de categorie locală se efectuează prin analiza științifică cu perfectarea fișei de inventariere, în care se consemnează informația istorică, valoarea arhitectural – plastică, tehnică, etc. Aceasta poate fi făcută la inițiativa proprietarului, titularului cu drept de administrare, administrației publice locale, Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Academiei de Științe a Moldovei.

În majoritatea țărilor europene, ca Franța, Germania, Cehia, Italia evaluarea monumentelor istorice are loc doar pentru evidența financiară și în scop de restaurare. Unica țară în care evaluarea se face și pentru vânzarea acestora este Olanda.

În Ucraina procesul de evaluare a obiectivelor istorice este practicat mai bine de 10 ani. Primul proiect important în acest sens a fost evaluarea clădirilor – monumente „Старокиевский квартал” în anul 1998. Metodologia și criteriile de evaluare a patrimoniului cultural sunt stipulate în Hotărârea Cabinetului de Miniștri ai Ucrainei din 26 septembrie 2002, Nr. 1447 privind metodologia de estimare valorică a monumentelor. Conform acestui act valoarea obiectului istoric se determină, ca și în cazul bunurilor imobile, prin aplicarea celor trei abordări și anume: abordarea prin costuri, abordarea analizei comparative a vânzărilor, abordarea

veniturilor. Prima abordare este adesea cea mai utilizată în practică. Pentru abordarea de piață setul de elemente pentru comparare caracterizează valoarea culturală a obiectelor de comparație, nivelul de siguranță (autenticitate) și legămintele restrictive în ceea ce privește securitatea și utilizarea de interes. Abordarea veniturilor este rar utilizată.

Problema principală în domeniul evaluării monumentelor istorice este lipsa definiției valorii de piață, care să ia în considerare importanța istorică și culturală a evaluării obiectului. Aceste abordări ale evaluării care există în acest moment, nu conțin metode clare și bazate pe dovezi de calcul pe baza valorii diferitelor criterii istorice, ceea ce face această proprietate un monument. De exemplu, în standardele RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors) și standardele TEGOVA până în prezent nu se acordă atenție problemei evaluării acestor tipuri de bunuri. Respectiv, în țările europene nu sunt elaborate abordări unice ce țin de evaluarea acestora, care ar putea servi drept repere pentru elaborarea standardului național de evaluare al monumentelor istorice. Totodată, în structura organizatorică a RICS sunt incluse anumite specializări și anume evaluarea patrimoniului cultural și a artelor, care nu presupun însă evaluarea monumentelor istorice, concentrându-se exclusiv pe antichități.

3. Concluzii

Concluzionând studiul efectuat putem constata lipsa unei metodologii clare și bine definite a evaluării monumentelor istorice nu numai în Republica Moldova, dar și în țările Uniunii Europene. Aceasta dă dovadă de actualitatea studierii problemei în cauză, concentrarea eforturilor arhitecților, savanților, economiștilor și evaluatorilor – practicieni asupra elaborării metodologiei unice de evaluare în acest scop.

Bibliografie

1. *Regulamentul privind criteriile de evaluare a patrimoniului cultural construit de categorie locală* elaborat de către Primăria Municipiului Chișinău, 2011

2. Hotărârea Cabinetului de Miniștri ai Ucrainei din 26 septembrie 2002, Nr. 1447 *Metodologia de estimare valorică a monumentelor*.

3. *Starea patrimoniului arhitectural în Republica Moldova*.

Disponibil: <<http://www.budgetstories.md/starea-patrimoniului-arhitectural-in-republica-moldova/>>
[Accesat 15 Noiembrie 2016].